

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Nyári és Korsós Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Nyári Béla ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Kiss Magda ügyvéd által képviselt alperes ellen kölcsön megfizetése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál 1.P.95 805/2008. szám alatt folyamatban volt és másodfokon a Fővárosi Bíróság 45.Pf.635 829/2009/2. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 100 000 (egyszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 240 000 (kettőszáznegyvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s :

A felperes és az alperes 2003. októberében élettársi kapcsolatot létesítettek. Már kb. tíz évvel előtte távoli ismeretségben álltak. Az alperesnek több peres eljárása volt folyamatban az előző élettársi kapcsolatából született gyermeke és az élettársi vagyonszétosztás megosztása tárgyában. A felperessel való élettársi kapcsolat létesítését követően már nem dolgozott, jövedelemmel nem rendelkezett, ugyanakkor a pereit miatt jelentős kiadásai voltak. A felperesnek ebben az időszakban egy komoly fuvarozó vállalkozása volt, amelyből jelentős jövedelemre tett szert.

Az alperes 2003. december 7-én aláírt egy kölcsönszerződést tartalmazó okiratot, amely szerint a felperes kölcsönadott neki 4 000 000 forintot, amelyet mintegy egy évvel később, 2004. december 31. napjáig kell visszafizetnie. Az okirat úgy készült, hogy a felperes munkatársa a felperes által kézzel írt szerződést számítógépre vitte, az iratot két példányban kinyomtatta. A géppel írt iraton üresen maradt a kölcsön összege, a lejárat napja és a szerződés aláírásának dátuma, amelyet mindkét példányon az alperes

töltött ki kézírással. A két példányú okiratot a felperes és az alperes aláírta, tanúk nem voltak jelen.

Az élettársi kapcsolat 2005. októberében megszakadt. A felperes 2006. július 11-én postára adott levelében felszólította az alperest a kölcsön megfizetésére, majd 2006. szeptember 20-án fizetési meghagyás kibocsátását kérte, amellyel szemben az alperes ellentmondással élt.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 4 000 000 forint, ennek 2005. január 1. napjától a kifizetés napjáig járó a Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű késedelmi kamata, valamint a perrel felmerült költsége megfizetésére. A kereseti kérelmét a Ptk. 523. § (1) bekezdésére alapította. Előadta, hogy az alperesnek az összekerülésük időszakában anyagi nehézségei voltak és ennek rendezésére kérte a 4 000 000 forint kölcsönt.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Nem vitatta, hogy a felperes által becsatolt kölcsönszerződés üresen maradt részeit ő maga töltötte ki és a kölcsönszerződést aláírta, azonban arra hivatkozott, hogy a felperes kényszerítette az okirat aláírására. A felperes ugyanis állítása szerint jelentős összeget fizetett annak érdekében, hogy az alperes „korábbi élettársát kiiktassák”, ezt az alperes ellenezte, emiatt közöttük tettlegességre is sor került. A felperes eltörte az orrcsontját. A felperes ragaszkodott ahhoz, hogy a felmerült kiadásait az alperes térítse meg, így került sor a kölcsönszerződés aláírására. Az alperes kényszerhelyzetben volt, mert mennie kellett volna a gyermekéért az óvodába. A gyermek ugyanis a korábbi élettársánál volt elhelyezve és őt láthatás illette meg. Állítása szerint a kölcsönszerződés aláírása nem 2003. december 7-én, hanem 2004. január 7-én történt meg. Határozottan állította, hogy nem kapott kölcsönt a felperestől, így azzal nem tartozik.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás lefolytatását követően a felperes keresetét elutasította. Álláspontja szerint a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében a felperesnek kellett volna azt bizonyítania, hogy a kölcsönszerződés létrejött, illetve annak alapján a felperes 4 000 000 forintot átadott az alperesnek. A felperes által csatolt kölcsönszerződés nem minősül a Pp. 196. § (1) bekezdésében foglaltak szerint teljes bizonyítóerejű magánokiratnak, az okiratot azonban sajátkézzel aláírottnak kell tekinteni. Miután az alperes elismerte, hogy a blankettát sajátkezűleg töltötte ki, illetve sajátkezűleg aláírta, az okirat valódisága tekintetében kétség nem merült fel.

A per során felmerült bizonyítékok, köztük a grafológiai szakvélemény alapján azt állapította meg, hogy a kölcsönszerződés írásba foglalására irányuló alperesi akarat nem állt fenn és ezért a felperes által becsatolt okirat a kölcsönszerződés létrejöttét nem bizonyítja.

Az elsőfokú bíróság szerint a felperes azt sem tudta bizonyítani, hogy megfelelő összegű saját készpénze lett volna a kölcsönadást megelőzően. A felperes csak azt igazolta, hogy a cégének a kölcsönadást megelőző időpontban a pénztárában lehetett 4 000 000 forint összegű készpénze.

A felperes által a pénz átadásának igazolására bejelentett tanúk vallomását az elsőfokú bíróság nem fogadta el részben azért, mert ezek a személyek a felpereshez közelálló személyek voltak, részben pedig az általuk előadottak nem voltak. életszerűek.

A felperes részéről benyújtott fellebbezés folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 4 000 000 forintot, ezután 2005. január 1. napjától a kifizetésig járó törvényes késedelmi kamatot, valamint 500 000 forint együttes első- és másodfokú perköltséget. Kötelezte továbbá az alperest a le nem rótt eljárási illeték megfizetésére is.

A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában utalt arra, hogy már az alapeljárásban feltárt bizonyítékok mérlegelése alapján megállapítható volt, hogy a szerződés aláírására ténylegesen 2003. december 7. napján került sor. Már az alapeljárásban bebizonyosult az, hogy az alperesnek ebben az időpontban nem volt láthatási lehetősége a gyermekét illetően. Ebben a körben védekezése tehát megdőlt. A másodfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésének indokolásában a kölcsönszerződés létrejöttét megállapította és azt is, hogy az alperes érvénytelenségi kifogása megalapozatlan, mert alaptalanul hivatkozott kényszerre és jogellenes fenyegetésre. A hatályon kívül helyező végzésben foglaltak alapján a megismételt eljárásban azt kellett vizsgálni, hogy a kölcsön összegének átadása ténylegesen megtörtént-e.

A felperes által csatolt okirat nem felel meg a teljes bizonyítóerejű magánokirat alaki kellékeinek, így önmagában nem elegendő bizonyíték az abban foglalt nyilatkozat megtételére. A felperest terhelte tehát annak bizonyítása, hogy a kölcsönösszeg átadása is megtörtént. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróságnak már nem kellett volna azt vizsgálnia, hogy a felperes ténylegesen rendelkezett-e a kölcsönadáshoz szükséges pénzüsszeggel, holott ennek bizonyítottasága hiányát értékelte úgy,

hogy a szerződés létrejötte nem állapítható meg. A kölcsönszerződés azonban ún. reálszerződés, azaz a szerződés létrejöttének nem előfeltétele a kölcsön összegének átadása.

A másodfokú bíróság ítéletében felülmérlegelte a bizonyítás adatait, a tanúvallomásokban foglaltakat. Álláspontja szerint ugyanis az elsőfokú bíróság téves értékeléssel jutott arra a következtetésre, hogy a 4 000 000 forint kölcsön átadása az alperes részére nem bizonyított. Utalt arra, hogy D. S.né-val az alperes a saját előadása szerint is beszélgetett a családi körülményeiről, a felperessel való kapcsolatáról, a folyamatban lévő gyermek-elhelyezési peréről és, hogy az mintegy 3 000 000 forint költséget okozott neki, tehát az anyagi helyzetét érintő kérdés szóba került. Ebből következően életszerű az is, hogy a felperes által nyújtott kölcsönt is megemlítette, ahogy azt a tanú állította.

A másodfokú bíróság szerint P. T. Á. tanúvallomása is alátámasztja a felperes állításait. A tanú szerint az alperes a karácsonykor folytatott beszélgetésben elismerte a kölcsön átvételét. A felperesnek - mivel az elsőfokú bíróság a tájékoztatási kötelezettségét elmulasztotta - az alapeljárásban nem volt arról tudomása, hogy a pénz átvételét tagadó alperesi védekezéssel szemben további bizonyítási kötelezettség terheli, így nem kérdezte meg nevezett tanút arról, hogy mit tud az alperessel való kapcsolatáról. A másodfokú bíróság szerint tehát az alperes előadása a szerződés aláírásának körülményeit illetően a per során megdőlt, a bizonyítási eljárás adatai alapján pedig megállapítható, hogy a felek között létrejött kölcsönszerződésnek megfelelően a felperes a kölcsön összegét átadta.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Ebben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereseti kérelmet elutasító határozat meghozatalát kérte. Előadta, hogy álláspontja szerint az elsőfokú bíróság állapította meg helyesen a tényállást és helyes mérlegeléssel az abból levont következtetései is helytállóak voltak. Az okiratot erőszak és fenyegetés hatására írta alá az alperes és az abban foglalt összeget soha nem vette át. Miután senki sem volt jelen, a felperes nem bizonyíthatta a pénz átadását. Életszerűtlen az alperes szerint, hogy a felperes három havi ismeretség után ilyen nagy összegű kölcsönt nyújtott volna neki. A felperes jogi képviselővel járt el, így tisztában kellett lennie a bíróság tájékoztatása hiányában is, hogy a bizonyítás milyen körben terheli, a közvetlen környezetében, rokonságában élő tanúkat megidézttethette volna, ez azonban csak a megismételt eljárásban történt meg. A felperes által csatolt okirat egyszerű okiratnak minősül, amely nem alkalmas arra, hogy a kölcsön tényét egyértelműen bizonyítsa. A perben beszerzett grafológiai szakvélemény is alátámasztotta, hogy az alperes, amikor

kitöltötte az okiratot zaklatott állapotban volt, ezt a másodfokú bíróság teljesen figyelmen kívül hagyta ugyanúgy, ahogy az alperes nyilatkozataiban foglalt állításokat is.

Az alperes szerint sem D. S-né, sem P. T. Á. vallomása nem támasztotta alá a felperes állításait, nevezettek nem minősülnek érdektelen tanúnak, emellett a vallomásuk ellentmondásos és életszerűtlen volt. A bizonyítási kötelezettség a felperest terhelte, aki annak határidőben nem tudott eleget tenni, a másodfokú bíróság azonban mégis a felperes javára ítélt. Az ítélete tehát jogszabálysértő, különös figyelemmel a grafológiai szakvélemény figyelmen kívül hagyására.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet terjesztett elő, amelyben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Utalt arra, hogy az alperes a bizonyítékok mérlegelését támadja.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A kialakult bírói gyakorlat szerint azokban az ügyekben, amelyekben a felek családi vagy szoros érzelmi kapcsolatban állnak egymással, a bíróság mérlegelése során nyomatékosan figyelembe veszi a felek következetes előadását, illetve az előadásaikban felmerülő ellentmondásokat. Az ilyen kapcsolatokban ugyanis nyilvánvaló, hogy a felek nem teszik meg azokat a jogi lépéseket, amelyeket egyébként idegenek között létrejövő jogviszonyok esetében megtennének. A jelen ügyben a Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint az volt megállapítható, hogy a felperes előadása - a pénz forrásának kivételével - következetes volt. A felperes ugyanis nem tudta azt biztosan, hogy a kölcsön mely része származott a saját forrásából és mely a cég forrásából, erre azonban megfelelő magyarázatot adott. Utalt arra, hogy mint a cég tulajdonosa és ügyvezetője a cég pénzt is gyakran „kölcsönvette”, amelyet a könyvelési időszakig havonta rendezett. Egyébként a kölcsön nyújtásának körülményeit, annak okát mindvégig következetesen adta elő.

Ezzel szemben az alperes előadása számos ellentmondást tartalmazott. Az alperes nem vitatta, hogy a kölcsönszerződés géppel nyomtatott példányait sajátkezűleg töltötte ki és saját maga írta azt alá. Kétségtelen, hogy a grafológiai szakvélemény szerint az aláíráskor, kitöltéskor zaklatott állapotban volt, e zaklatott állapotának oka azonban a perben nem derült ki. Az alperes zaklatottsága önmagában nem igazolja azt, hogy a felperes kényszerítette vagy bántalmazta volna. Az alperes által elmondott körülmények ugyanakkor teljesen életszerűtlenek és a bizonyítás adatai is megcáfolták azokat.

Az alperes az okirat aláírásának körülményei kapcsán előadta, hogy a felperes őt megverte, az orrcsontját eltörte, bezárta és azért írta alá a kölcsönszerződést, mert a gyermekéért kellett mennie láthatásra. Ugyanakkor előadta, hogy a gyermekért az óvodába a felperessel együtt ment „mintha mi sem történt volna” (lsd. 1.P.88 901/2007/3.). Mivel állítása szerint az óvodába a felperessel együtt ment, a sérüléseinek látszania kellett volna. Emellett a peradatok szerint bebizonyosult, hogy 2003. december 7-én az alperesnek nem volt láthatási időpontja, ez 2004. január 7-én volt. Ugyanakkor az alperes nem adott magyarázatot arra, hogy a felperes miért diktált volna neki a tényleges aláírás napjától eltérő időpontot.

Az alperes az 1.P.88 901/2007. számú ügyben 14. sorszám alatt maga csatolta azt a rendőrségi feljelentést, amelyet 2004. január 8-án tett. Ebben előadta, hogy 2004. január 7-én este 9 órakor két férfi megtámadta, bántalmazta, aminek következtében az arccsontja és az orrnyerge eltörött. A közokiratnak minősülő feljelentésben foglalt nyilatkozatában előadta, hogy mivel az értékeit nem vitték el feltehető, hogy a korábbi élettársával fennálló jogvitáival kapcsolatosan történt ez. Mindezekből megállapítható, hogy az alperes sérülései nem a szerződés aláírása előtt következtek be, hanem jóval azt követően.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint P. T. Á. tanúvallomásában életszerűen adta elő a karácsonyi ünnep körülményeit. Nevezett szerint az alperes egy értékes táskát vásárolt a felperesnek, s amikor erre rákérdezett azt mondta, hogy a felperes „segített neki”, kihúzta a bajból. Az alperes maga sem vitatta azt a tényt, hogy a felperesnek értékes táskát vásárolt, illetve mondta a tanúnak, hogy a felperes segített neki. A Legfelsőbb Bíróság szerint életszerű tehát, hogy e beszélgetés kapcsán a felperes által nyújtott kölcsön is szóba kerülhetett, amelyet a tanú igazolt.

Ugyanígy egyetért a Legfelsőbb Bíróság D. S.-né tanúvallomásának a másodfokú ítéletben foglalt értékelésével. Az alperes sem vitatta, hogy beszélt a tanúval az anyagi körülményeiről, utalt arra, hogy mintegy 3 000 000 forint ügyvédi perköltsége merült fel a korábbi élettársával való pereskedések kapcsán, így életszerű az is, hogy ennek kapcsán a tanú előtt, ahogy azt nevezett állította, megemlítette a felperes által adott kölcsönt is.

Ugyanakkor az alperes által bejelentett tanúk csak az alperestől szereztek tudomást a történetekről. Az alperes e tanúk számára is azt a történetet mondta el, amely a perben nem bizonyult valósnak a szerződés aláírásának körülményeit illetően. Emellett a tanúvallomások ellentmondásosak is voltak. Pl. Sz. L. tanú írásbeli

nyilatkozatában az alperes által elmondottakat szinte szó szerint megismételte. Utalt arra, hogy a felperes az okirat széttevéseét vállalta, a személyes meghallgatása során azonban a tanú visszavonta ezt a nyilatkozatát. Előadta, hogy a felperes a személyes találkozásukkor a kölcsönszerződéssel kapcsolatban csak annyit mondott neki, „nincs jelentősége, ez butaság volt”.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint tehát a másodfokú bíróság helyesen mérlegelte a perben felmerült adatokat és bizonyítékokat. A Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati ügyekben követett töretlen gyakorlata szerint a felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. Felülmérlegelésre csak igen kivételesen akkor kerülhet sor, ha a tényállás feltáratlan maradt, iratellenes vagy okszerűtlen, illetve logikai ellentmondást tartalmaz. A jelen ügyben ez nem állapítható meg.

A jogerős ítélet tehát nem jogszabálysértő, ezért a Legfelsőbb Bíróság azt a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság utal arra, hogy a kölcsönszerződés létrejöttének valóban nem előfeltétele a kölcsön összegének átadása. A kölcsönszerződés éppen emiatt - a másodfokú ítélet megállapításával szemben - nem un. „reálszerződés”.

Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperest kötelezte a felperesnek a felülvizsgálati eljárással felmerült költségei megfizetésére. Ennek összegét a Legfelsőbb Bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései alapján az ügyvédi munkával arányban állóan határozta meg azzal, hogy a munkadíj az általános forgalmi adót is tartalmazza.

A felülvizsgálati eljárásban az alperes illetékfeljegyzési jogban részesült, pervesztességére tekintettel ezért az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74. § (3) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése szerint köteles megfizetni a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket külön felhívásra az adóhatóság részére.

Budapest, 2010. november 2.

. Kollár Márta sk. a tanács elnöke, Tamáné dr. Nagy Erzsébet sk.
előadó bíró, dr. Puskás Péter sk. bíró.

A kiadmány hiteléül:

bírósági írnok